

OPONENTSKÝ POSUDEK NA HABILITAČNÍ PRÁCI

Autor práce : PhDr. Lukáš Cibik, PhD.

**Téma práce : *Dopady ochorenia COVID-19 na verejnú správu a verejné financie
v krajinách EÚ v roku 2020***

Oponent : Prof. Ing. Václav Vybíhal, CSc., Fakulta sociálnych vied UCM Trnava

Autor habilitační práce si pro habilitační řízení zvolil velmi aktuální a zároveň náročné téma, které se dotýká nejen veřejné správy, ale i samotných občanů, ať už z různých hledisek, zejména zdravotního, ekonomického, sociálního, rodinného apod. Je zřejmé, že tento typ pandemie ovlivnil chod nejen veřejné správy, ale celého národního hospodářství a měl závažné dopady na HDP, míru nezaměstnanosti, bilanci zahraničního obchodu, míru zadlužení, stav veřejných financí apod.

Ocenit lze, že autor se neomezil pouze na dopady pandemie COVID-19 na veřejnou správu a veřejné finance na Slovensku, ale svoji badatelskou orientaci směřoval na 27 členských států Evropské unie. Autor identifikoval dopady této pandemie prioritně na ekonomické ukazatele států EU, které zároveň determinují další dopady tzv. mimoekonomické. Ukázalo se, že tržní mechanismus závažným způsobem selhal, stejně jako spolupráce v rámci EÚ, proto jednotlivé státy hledaly individuální možnosti, jak prostřednictvím veřejných financí bojovat proti dopadům tohoto onemocnění na občany země. Problematice selhání tržního mechanismu se autor podrobně věnuje v 1. kapitole.

Hlavním cílem habilitační práce bylo kvantifikovat dopady pandemie onemocnění COVID-19 na vybrané makroekonomické ukazatele a agregátní veličiny veřejných financí v členských zemích EÚ v roce 2020. V rámci snahy o naplnění cíle práce si autor stanovil 4 výzkumné otázky, které korespondují s cílem práce. Badatelské zkoumání doplnil rovněž o parciální cíle. Zároveň své zkoumání navázal na poměrně široký vějíř publikací pocházejících zejména ze zahraničí, mapujících dopady a vliv onemocnění COVID-19 na veřejné finance a na makroekonomické agregáty v jednotlivých zemích. Metodický přístup lze hodnotit pozitivně, autor v subkapitole 2.1 explikuje konstrukci jednotlivých uplatňovaných ukazatelů (míra nezaměstnanosti, harmonizovaný index spotřebitelských cen – HICP, platební bilance, agregátní veřejné příjmy a výdaje, výpočty dlouhodobých průměrů agregátních veličin za období 2009 až 2019 aj.). V rámci metodologického přístupu autor využil klasické matematicko-statistické metody hodnocení vzájemného vztahu mezi souborem dat makroekonomických ukazatelů a agregátních veličin veřejných financí prostřednictvím

korelace a s využitím interpretace Pearsonova korelačního koeficientu. Pro tento účel si autor stanovil intervalové hodnoty dané interpretace, zejména pro určení těsnosti vzájemného vztahu. Stanovil si rovněž metodiku pro stanovení konečné hodnoty proměnných pro udělení bodového hodnocení. Podle mého soudu však intervalová škála a bodová stupnice mohly být promptněji explikovány v textu práce.

V rámci výsledků práce byly zjištěny poměrně velké rozdíly v dopadech pandemie na tempo růstu HDP, nezaměstnanost a saldo obchodní bilance u jednotlivých zemí. Největší propad, jak uvádí autor, byl u z hlediska komparace jednotlivých dopadů makroekonomických ukazatelů u reálného tempa růstu HDP.

V subkapitole 3.3 autor verifikuje výzkumné otázky. Z metodologického hlediska je problematické postavit výzkumnou otázku na vývoj 4 makroekonomických ukazatelů. Podle mého soudu měl být každý ukazatel posuzován zvlášť, nikoli všechny ukazatele dohromady. Větší pozornost měla být věnována i konstrukci grafů 1, 2. a 4, v příloze pak u grafů č. 4 až 11.

Zajímavé jsou výsledky bodování jednotlivých zemí. Podle mého soudu jsou tyto výsledky velmi subjektivní. Je zřejmé, že nejvyspělejší země z hlediska výše DPH na obyvatele, nemohou z hlediska DPH růst stále nejrychleji, ale zpravidla země relativně ekonomicky slabší často rostou rychleji. V případě míry nezaměstnanosti hraje roli i skutečnost, jaká část zaměstnanosti je efektivní.

V závěru práce autor správně uvádí, že vývoj agregátních veličin veřejných financí byl provázaný s vývojem ekonomiky členských států EÚ, kdy snížení veřejných příjmů a zvýšení veřejných výdajů mělo za cíl stabilizovat ekonomický propad. Diskreční stabilizační opatření a zabudované stabilizátory svou úlohu splnily a představovaly pomocnou ruku pro nejvíce zasažené sektory, podniky a sociální skupiny. To však mělo za následek zhoršení udržitelnosti veřejných financí a narůstáním vládních dluhů.

Je zřejmé, že výsledky tohoto bádání byly ovlivněny přijatými pandemickými opatřeními, která se v jednotlivých státech lišila, a to z hlediska stupně využití veřejných financí pro tlumení důsledků pandemie, přijatých politických, ekonomických, zdravotnických a sociálních opatření. Evropská unie z hlediska řešení problémů pandemie zcela selhala a nebyla schopna dané problémy řešit, proto jednotlivé státy k jednotlivým problémům přistupovaly zcela samostatně, bez historických zkušeností.

Celkově lze habilitační práci hodnotit, až na uvedené připomínky, pozitivně. Práce má věcně logickou strukturu, jednotlivé kapitoly na sebe navazují a tvoří kompaktní celek. Struktura práce odpovídá požadavkům uvedeným v universitní směrnici. Text je psán srozumitelným vědeckým vyjadřovacím jazykem. Hlavní cíl i parciální cíle autor splnil, poznatky vyplývající z této práce jsou přínosem pro teorii a praxi. Ocenit lze i autorův vlastním způsobem koncipovaný metodologický přístup. Práce má solidní odbornou úroveň a autor se zdárně orientuje v předmětné problematice. Pozitivně hodnotím práci autora s literaturou, na vysoké úrovni je zpracována kapitola 1 pojednávající o současném stavu řešené problematiky v tuzemsku a v zahraničí. Habilitant prokazuje, že je vyprofilovaným odborníkem v daném

oboru, zvolil si odborně a časově náročný přístup k řešení této problematiky i svérázný vlastní metodologický přístup, což je třeba ocenit. Z habilitační práce vyplývá vysoká pracovní náročnost zpracovaného textu.

Závěr

Habilitační práce na téma „Dopady ochorenia COVID-19 na veřejnou správu a veřejné financie v krajinách EU v roku 2020“, kterou předložil PhDr. Lukáš Cíbik, PhD., je po odborné stránce zpracována solidně, s vysokou náročností a hloubkou dosažených analytických poznatků, je významným přínosem. K předložené práci mám připomínky, které ale neubírají na jinak vysoké odborné kvalitě habilitace.

Doporučuji, aby po úspěšné obhajobě habilitační práce, přednesené přednášce a celkově úspěšnému habilitačnímu řízení, i s přihlédnutím k šíři jeho publikační činnosti a profesní úrovni, byl jmenovanému udělen vědecko-pedagogický titul „docent“ v oboru „Veřejná politika a veřejná správa“.

V Brně dne 20.9.2023.

Prof. Ing. Václav Vybíhal, CSc.